

Tiedekunta/Osasto — Fakultet/Sektion		Laitos — Institution	
Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta		Kasvitieteen laitos	
Tekijä — Författare			
Tolvanen, Juha <u>Petteri</u> (180968-073S)			
Työn nimi — Arbets titel			
Suon ja kangasmetsän välisen kasvillisuusreunavyöhykkeen rakenne ja leveys			
Oppialne — Läroämne			
Systemaattis-ekologinen kasvitiede			
Työn laji — Arbets art		Aika — Datum	Sivumäärä — Sidoantal
Pro gradu		30.3.1994	48 s. + 8 liitettä
Tiivistelmä — Referat			
<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitkä kasvillisuuden ja puuston piirteet ovat ominaisia suon ja kangasmetsän väliselle kasvillisuuden reunavyöhykkeelle sekä määrittää karkeasti tämän reunavyöhykkeen leveys ja leveydessä esiintyvä vaihtelu. Tutkimus liittyy projektiin, jossa etsitään ekologisesti mielekkäitä perusteita rajata soidensuojelualueita. Tutkimusaineisto kerättiin kahdelta soidensuojelualueelta Kuhmossa. Aineiston keruuseen käytettiin reunagradientin suuntaisia, reunan jyrkyydestä riippuen 50-150 m pitkiä tutkimuslinjoja, joita sijoitettiin yhteensä 16 kpl alueellisesti tyypillisimpiin reunatilanteisiin siten, että ekspositioltaan ja topografialtaan erilaiset reunat tulivat edustetuksi.</p> <p>Aineistosta rajattiin kasvillisuusreunavyöhykkeet erikseen pohja- ja kenttäkerroksen ja elävän pystypuuston perusteella. Pohja- ja kenttäkerroksen perusteella erotetun reunavyöhykkeen rajauksessa käytettiin numeerisia monimuuttujamenetelmiä, joista saadut tulokset tukivat toisiaan. Puustoreunavyöhyke tulkittiin graafisesti runkolukukuvaajista. Muodostetun reunavyöhykkeen kasvillisuuden ominaispiirteitä selvitettiin, ja eri tyyppisiä reunatilanteita vertailtiin keskenään.</p> <p>Pohja- ja kenttäkerroksen kasvillisuuden perusteella erotettu reunavyöhyke on tyypillisesti korpisuuden luonnehtimaa, mutta ei välttämättä ohutturpeista. Se eroaa lajistoltaan ja kasvillisuustyypeiltään selvästi toisaalta rämeistä ja toisaalta kivennäismaiden kangasmetsistä. Reunavyöhyke on keskeisesti metsä- ja suokasvilajiston kohtaamisaluetta. Esiintymisessään reunavyöhykkeeseen keskittyneitä lajeja on muutama.</p> <p>Puuston osalta reunavyöhyke ulottuu myös hieman rämeiden ja toisaalta VMT-metsien alueelle. Puustossa reunavyöhykkeelle on ominaista lähinnä kuusen muodostama tihentymä sekä mahdollinen tihentymästä katsoen metsän puolella oleva harvapuustoinen ns. varjostuma. Kokonaisuudessaan reunavyöhyke käsittää pohja- ja kenttäkerroksen kasvillisuuden ja puuston perusteella erotetut osavyöhykkeet.</p> <p>Reunavyöhykkeen leveys on riippuvainen rinteen jyrkyydestä, ja myös rinteen ilmansuunnalla on vaikutusta reunavyöhykkeen leveyteen ja rakenteeseen. Reunaan rajoittuvan avosuon pinta-alalla ei havaittu olevan selkeää vaikutusta reunavyöhykkeen leveyteen.</p> <p>Keskimäärin pohja- ja kenttäkerroksen kasvillisuuden perusteella erotetun reunavyöhykkeen leveys on n. 2 näytealapia eli yli 10 m - alle 30 m. Puuston perusteella erotettu reunavyöhyke tavallisesti hieman, kuitenkin keskimäärin alle 10 m leveämpi. Kokonaisreunavyöhyke on keskimäärin 30-40 m leveä ja leveimmillään n. 70-80 m. Kasvillisuus- ja puustoreunavyöhykkeiden leveydet vastaavat säännönmukaisesti toisiaan, joten molempien osareunavyöhykkeiden säätelijöinä toimivat todennäköisesti samat tekijät.</p> <p>Reunavyöhykkeessä on havaittavissa yhtä aikaa kahdenluonteisia ilmiöitä: gradienttiluonteeseen liittyviä vaihettumisilmiöitä sekä pelkästään reunalle ominaisia ilmiöitä. Tästä johtuen suon ja kangasmetsän välinen reunavyöhyke on ainutlaatuinen, suurta monimuotoisuutta ylläpitävä biotooppi.</p>			
Avainsanat — Nyckelord			
kasvillisuus, suo, metsä, korpi, reunavyöhyke, reunavaikutus, ekotoni, luonnonsuojelualueet			
Säilytyspaikka — Förvaringsställe			
HY, Kasvitieteen laitoksen kirjasto			
Muita tietoja — Övriga uppgifter			